

Jak nakládat s topidly a komíny

V naší zeměpisné šířce začíná topná sezóna často s příchodem podzimu. V tuto dobu začínají mít majitelé rodinných domů každoroční starost o to, jak své domovy dostatečně a bezpečně vyhřát. V tomto článku připomeneme nejdůležitější zásady požární prevence týkající se provozu našich spotřebičů paliv, tj. topidel a spalinových cest všech druhů. Požáry sazí a dehtových usazenin ve špatně udržovaných spalinových cestách neboli komínech totiž často vznikají na základě lidské nedbalosti a úzce souvisí s technickým stavem komínu a také způsobem topení.

Lidé bohužel mnohdy zapomínají na preventivní vyčištění komínů a rovněž při užívání topidel si často počínají neopatrně, jednou z nejčastějších příčin vzniku požáru v této oblasti je např. umístění hořlavých látek příliš blízko topidla.

Svou roli hraje i fakt, že někteří občané přešli z plynového nebo elektrického vytápění opět na topení pevnými látkami (dřevo, uhlí), aniž tomu přizpůsobili komín.

Žádná topná sezóna se bohužel neobejde bez požárů souvisejících s topidly (ať už na plynná, kapalná, pevná paliva či elektrické spotřebiče) a komíny. Kromě technických závad na nich má významný podíl i lidská **neopatrnost či neznalost**. Lidé bohužel mnohdy zapomínají na preventivní vyčištění komínů a rovněž při užívání topidel si často počínají neopatrně, jednou z nejčastějších příčin vzniku požáru v této

oblasti je např. umístění hořlavých látek příliš blízko topidla. Svou roli hraje i fakt, že někteří majitelé při přecházení z plynového nebo elektrického vytápění na topení pevnými látkami (dřevo, uhlí), této změně nepřizpůsobí komín.

Dalšími příčinami vzniku těchto požárů jsou nesprávná obsluha topidla, manipulace se žhavým popelem, umístění hořlavých látek v blízkosti topidla nebo špatné umístění či instalace topidla, dále zazděný trám v komíně nebo spáry v komíně, častou příčinou vzniku požáru jsou také jiskry z komína nebo vznícení sazí. Nedostatečná údržba se pak podepisuje i na technických závadách komínů, kouřovodů a topidel, které způsobují požáry nebo úniky zplodin.

Požár od horkého popela

Že se nejedná o žádné bezvýznamné ohníčky, potvrzuje i statistika HZS ČR, kdy od komínů vzniklo **jen v roce 2018 celkem 1 074 požárů**. Nejvíce jich bylo přímo v komíně, kde se vznítily nevyčištěné saze (celkem 937 z celkového počtu požárů komínů za rok 2018), mezi další příčiny pak patřila nevhodná konstrukce (85) nebo zazděný trám v komínu (34) či nesprávná instalace topidla. **V roce 2019 vzniklo 408 požárů a v roce 2020 celkem 416 požárů** jen z důvodu nesprávné manipulace se žhavým popelem. **Nezapomínejme proto na pravidelné čištění komínů a vybírání sazí, stejně jako na kontrolu technického stavu komínu odborníky kominíky!**

Požár od kamen

Při prvním zatopení v sezóně kotel a komín raději příliš nenamáhejte a topte méně intenzivně.

Zásady požární bezpečnosti při provozu topidel a komínů jsou pro fyzické osoby, podnikající fyzické osoby i pro právnické osoby obsaženy v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Konkrétně se jedná o ustanovení § 43 až 47. Topidla a komíny musí být provozovány v souladu s tímto zněním a také s vyhláškou č. 34/2016 Sb., o čištění, kontrole a revizi spalinové cesty.

Vyhláška mimo jiné hovoří o:

Čištění – majitel nemovitosti s topidlem na pevná paliva o výkonu **do 50 kW** může provádět sám. Četnost čištění závisí na druhu paliva a výkonu topidla (1 až 3 x ročně).

Kontrole spalinové cesty – kontrolu musí provádět tzv. osoba odborně způsobilá, tj. kominík (držitel živnosti v oboru kominictví). O provedené kontrole musí kominík vyhotovit písemnou zprávu.

Revizi – provádí se před uvedením nového topidla a komínu do provozu nebo po každé stavební úpravě komínu, při změně druhu paliva nebo před výměnou topidla za jiný druh, před připojením topidla do nepoužívaného komínu, po komínovém požáru nebo při vzniku či důvodném podezření na výskyt trhlin u používaného komínu. Revizi může provést pouze kominík, který je držitelem profesní kvalifikace „Kominík – Revizní technik spalinových cest“ a o jejím výsledku vyhotoví Zprávu o revizi spalinové cesty.

Základní bezpečnostní zásady při vytápění:

- zvýšenou pozornost je třeba věnovat **správné instalaci a údržbě topidel**. Vždy se řídit návodem výrobce, neinstalovat topidla bez odborné pomoci
- dodržovat **bezpečnou vzdálenost** dalších předmětů v místnosti, stavebních konstrukcí a podlahových krytin od topidla a komínu (není-li to možné, zajistit kvalitní **tepelnou izolaci**)
- v žádném případě neodkládat na topné či ohřevné plochy topidla jakékoliv hořlavé předměty
- topidlo na pevná paliva zabezpečit **ochrannou nehořlavou podložkou**, která znemožní vznícení podlahy tvořené hořlavým materiálem a zabrání žhavým uhlíkům vypadlým ven zapálit okolní předměty
- u plynového vytápění u otevřených spotřebičů hrozí při samovolném uvolňování plynu **otrava**
- topidla potřebují pro svou správnou funkci **dostatečný přísuv vzduchu**. U některých druhů topidel (např. u karmy) hrozí v případě nedostatečného odvětrání otrava oxidem uhelnatým – doporučujeme nainstalovat detektor nebezpečných plynů
- **každé topidlo a komín je konstruován na určitý druh paliva** a jeho používání je nutné dodržovat. Pokud chce majitel nemovitosti přejít z jednoho druhu paliva na druhý (např. z plynového vytápění na topení dřevem), vždy je nutné si nechat u odborníků zkontrolovat, zda je

komín pro tuto změnu vhodný, případně provést požadované stavební úpravy

- **k topení nepoužívat nic, co do kamen nepatří** (např. biologický či jiný odpad, sláma, PET lahve či jiné plasty apod.). Má to nejen nezanedbatelné ekologické důsledky, ale zvyšuje se i riziko poškození topidla nebo komínu a roste tak nebezpečí vzniku požáru
- dávat pozor na **spalování vlhkého dřeva**, komín se při tom zanáší větším množstvím sazí a zvyšuje se tak riziko požáru, dále klesá výhřevnost paliva, odpařená voda navíc negativně působí na tepelnou techniku a proces spalování

Požár od horkého popela

- topidlo na pevná paliva se **nesmí nikdy zapalovat pomocí vysoce hořlavých kapalin** (např. benzínu), hrozí vznícení hořlavých par a vážné zranění
- dávat **pozor na žhavý popel**, nechat jej zcela vychladnout v popelníku nebo jiné vhodné nádobě a pak uložit do neporušené nehořlavé nádoby (ideálně kovové popelnice). Kvůli špatnému uložení popela každoročně dochází k požárům nejen popelnic a kontejnerů, ale i obytných a hospodářských budov
- pravidelně kontrolovat, zda je řádně upevněný kouřovod, zda není někde spotřebič nebo kouřovod propálený nebo zda fungují uzávěry komínových dvířek
- pokud se přes veškerou opatrnost situace vymkne kontrole, volat ihned hasiče na tísňové linky 150 nebo 112.

Při samotném užívání topidel bychom neměli zapomenout i na dodržování dalších bezpečnostních zásad:

- při prvním zatopení v sezóně kotel a komín příliš nenamáhat a topit méně intenzivně
- **nechat si pravidelně čistit komín** a kontrolovat jeho technický stav. Nečistoty v komíně mohou snadno způsobit velké nepříjemnosti, ať již dlouhodobé žhnutí a následný otevřený požár nebo otravu lidí jedovatým oxidem uhelnatým. Čištění a kontroly komínů a topidel

je třeba provádět minimálně před začátkem topné sezóny a po jejím skončení

- čištění vlastních komínů lze provádět svépomocí, vhodnější je se spolehnout na odborníky – kominíky, kteří o provedení čištění vydají doklad
- komíny a kouřovody s připojenými tepelnými spotřebiči se musí udržovat v řádném stavebně technickém stavu, tj. komínový plášť by měl být udržován **celistvý a neprodyšný**, i starší komín by měl být řádně vyspárován a pokud možno omítnut
- **zásada bezpečné vzdálenosti** platí také pro komínové těleso, hořlavé látky by od něj měly být v půdních prostorách vzdáleny **nejméně 1 metr** – riziko zvyšují zejména textil a seno. Do komínového zdiva nesmí zasahovat ani k němu těsně přiléhat žádné hořlavé stavební prvky (např. trámy). Požáry často vznikají například žhnutím **trámů zazděných v komíně** (obvyklé zejména u starších staveb)
- **za nezávadný stav komínů nese odpovědnost správce nebo majitel objektu**, ne kominík.

Hasiči mohou za špatně vyčištěný komín nebo jiné porušení zásad bezpečného provozu topidel a komínů udělovat pokuty.

Zkontrolovaný a dobře vyčištěný a seřízený tepelný spotřebič přináší nejen spolehlivější provoz a požadovaný výkon, ale i významnou úsporu paliva.

V případě vzniku požáru sazí v komíně urychleně odstraňte veškerý hořlavý materiál z blízkosti komínového tělesa. Ihned volejte hasiče na linku tísňového volání 150 nebo 112. **Požár sazí v komíně nikdy nehaste vodou**, mohlo by dojít k jeho popraskání nebo dokonce výbuchu. Do příjezdu hasičů se můžete pokusit zkrotit plameny pomocí vyhazování písku vymetacími dvířky nebo ze střechy do komína.

Pokud požár vznikne od topidla na plyn nebo elektřinu, musíte ze všeho nejdříve vypnout přívod energie. I když se vám podaří oheň uhasit vlastními silami a budete chtít uplatnit náhradu způsobené škody u pojišťovny, měli byste zavolat hasiče-vyšetřovatele. Pamatujte, že **čas věnovaný pozornému dodržování pravidel bezpečného nakládání s topidly a komíny se vám mnohokrát vyplatí**. Důsledná preventivní opatření ochrání zdraví vaše i vašich dětí a zabezpečí váš majetek před požáry.

Při skladování uhlí, briket a dalších topných látek dejte pozor na **riziko samovznícení**. Tyto materiály je třeba skladovat tak, aby nenavlhly nebo nebyly uskladněny v příliš velkých vrstvách (nad 1,5 m). Jen v roce 2019 došlo kvůli samovznícení uhlí k 27 požárům, v roce 2020 k 16 požárům. Skladovací plocha musí být před naskladněním řádně vyčištěná a suchá. Stěny uhelny řádně omítnuté, protože např. cihlová drť prokazatelně urychluje proces samovznícení. Uhlí skladujte odděleně od ostatních paliv a vždy zvlášť novou navážku od staré. V jeho blízkosti neumísťujte žádné zdroje tepla – rozvody trubek od topení, páry nebo teplé vody. Pozor také na manipulaci se zdroji otevřeného ohně (svíčka, cigareta,

zapalovač, svařování apod.) v blízkosti topiva. Pravidelně kontrolujte, zda nedochází k nárůstu teploty uvnitř uskladněného topiva. Pokud zjistíte, že se teplota výrazně zvýšila (za kritickou mez je považováno 65 °C), uhlí přeházejte nebo přeneste na volné místo, kde ho uskladněte do vrstvy vysoké maximálně několik desítek cm a nechte ho vychladnout.

Při zanedbávání údržby topidel a komínů hrozí také **nebezpečí otravy jedovatými plyny. Oxid uhelnatý** je bezbarvý plyn bez chuti a bez zápachu, lehčí než vzduch, který vzniká při nedokonalém spalování. Po několika nádeších může člověk upadnout do bezvědomí a zemřít. K případům otravy dochází např. při užívání plynových průtokových ohříváčů (karem), když není zajištěno dostatečné větrání v dané místnosti. K otravě však může snadno dojít i tehdy, pokud není v pořádku odvod spalin z topidla, komín je zanesen sazemí apod.

Prevence je jednoduchá: pravidelné kontroly komínů, pravidelné kontroly topidel, zejm. plynových zařízení, na trhu lze rovněž zakoupit detektory nebezpečných plynů, které dokáží upozornit na nebezpečnou hladinu tohoto jedovatého plynu v ovzduší.

Převzato od GRHZS ČR © 2024